

رمز جاودانگی اسلام

در شماره‌های پیش ، توضیح دادیم : برخلاف توهم کسانی که اسلام را دین موسمی و غیر قابل انطباق با مقتضیات زمان می‌دانند ، رمزی در اسلام نهفته است که آنرا جاودانه و مطابق با مقتضیات همه اعصار و قرون ساخته است. و اینک به دنباله همان بحث می‌پردازیم :

جامع و معتدل

آن دینی می‌تواند همگام با تمدن پیش برود که هیچک از نیازمندیهای بشر را نادیده نگیرد و در همه شئون زندگی مقرراتی معتدل و دور از افراط و تفریط داشته باشد . بسیاری از مکاتب و مذاهب مورد احترام مردم جهان در شکل کنونی تنها گوشه‌ای از زندگی را مورد توجه قرار داده نقاط دیگر آنرا فراموش کرده‌اند: یا زهد و عبادت را وجهه همت خود قرار داده «هرچه رنگ تعلق پذیرد» آزادگشته‌اند، و یا لذت و خوشگذرانی را هدف و مقصد خود قرار داده و همه فضائل را زیر پا نهاده‌اند ، و یا تقویت جسم

و لذات مادی را ایده و آرمان خود قرار داده معنویت را فراموش کرده‌اند، و بالعکس... بی‌شک نادیده گرفتن همه زوایای زندگی خواه و ناخواه عواقب سوء به دنبال خواهد داشت و بشریت را از سعادت واقعی که تأمین همه نیازمندیهای مادی و معنوی، جسمی و روحی اوست، محروم خواهد نمود و بالتجربه چنین مرا می‌قادر نخواهد بود که همگام با پیشرفت فرهنگ و تمدن، روی پای خود بایستد و با مقتضیات زمان در همه اعصار و قرون، مطابقت داشته باشد.

و قطعاً یکی از عوامل عقب‌گرد و سیر قهقرائی بسیاری از مذاهب و مرامها در جهان، فاقد بودن اصل «جامعیت»

وعدم اعتدال آنها است.

اسلام آئین حد وسط و جامع

از امتیازات بسیار مهم اسلام این است که: در همه امور، از عقائد گرفته تا سیاست، از عبادت تا تجارت، از آرایش زندگی تا انجام مراسم مذهبی، حد وسط و راه دوازده افراط و تفریط را برمیگزیند و هیچ زاویه‌ای از زوایای زندگی مادی و معنوی بشر را نادیده نمی‌گیرد.

اسلام برخلاف آئین بودا، برهما، مسیحیت کنونی و... که تنها به تربیت و تقویت روح همت می‌گمارند، و از اصلاح جنبه مادی زندگی و تنظیم روابط اجتماعی و خانوادگی و بین‌المللی و برقرار ساختن عدالت اجتماعی و اجرای سیستم اقتصادی صحیح... ساکنند.

و همچنین برخلاف آئین یهود و بسیاری از مرام‌های دیگر که تنها به امور مادی فکر می‌کنند و از حقایق اعتقادی و معنوی و فضائل اخلاقی کم بهره و یابی- بهره‌اند.

هم دنیا و هم آخرت، هم خالق و هم خلق، هم ماده و هم معنی، هم عبادت و هم کار و کوشش، هم تحصیل دانش و فرهنگ و هم تجارت و اقتصاد و سیاست و... را مورد توجه عمیق قرار داده است. اسلام در عین آنکه به عبادات و اخلاق و جنبه‌های روحی و معنوی انسان توجه خاصی دارد، توجه بیشترش را به مسائل زندگی معطوف داشته است و

این حقیقت با مطالعه در فهرست ابواب مختلف فقه اسلامی که ذیلاً آورده می‌شود، آشکار خواهد بود: طهارت، نماز، زکات، خمس، روزه، حج، جهاد، امر ب معروف و نهی از منکر، کفارات، بیع، اجاره، مضاربه، مزایعه، مساقات، رهن، شرکت، صلح، کفالت، ودیعه، عاریه، جماله، وکالت، وقف، هبه، صدقه، مسابقه و تیراندازی، وصیت، حواله، ضمان، افلاس، ممنوعیت در تصرف اموال، شفعه، عتق، شکار و ذبح حیوانات، خوردنیها و نوشیدنیها، غضب، احیای زمینهای موات، مال پیدا شده، قضاوت، شهادت؛ اقرار، حدود، قصاص، دیات، نذر، قسم، ارث، نکاح، طلاق، طهار، لعان، ایلاء و...

بطوریکه ملاحظه می‌فرمائید: جز چند عنوان از این عناوین پنجاه و دو گانه که خود دارای فواید بهداشتی و اجتماعی و اقتصادی نیز هست، دیگر ابواب، مربوط به مسائل زندگی فردی و اجتماعی است.

اسلام، از یکسویا ترغیب مردم به مطالعه در راز آفرینش و کتاب هستی که در حدود هفتصد مورد در قرآن به چشم می‌خورد، بنیه اعتقادی مردم را که زیر بنای زندگی فردی و اجتماعی است (۱)، تقویت می‌کند، و از سوی دیگر، تعلیم و تربیت و تکمیل اخلاق پسندیده را هدف و مقصد اصلی بعثت پیامبر اسلام؛ معرفی می‌نماید (۲) و از دیگر سوسو با تقویت بنیه اقتصادی و نظامی و سیاسی و بین‌المللی؛ آب و

۱- الذين آمنوا ولم يلبسوا ايمانهم بظلم اولئك لهم الامن وهم مهتدون (انعام آیه ۸۲)

۲- هو الذي بعث في الاميين رسولا منهم يتلو عليهم آياته ويزكيهم ويعلمهم الكتاب والحكمة (جمعه

آیه ۲) - بعث لانتم مكارم الاخلاق (حدیث نبوی- سفینه البحار ج ۱ ص ۲۱۱)

زندگی را که خداوند برای بندگانش آفریده حرام کرده است؟!» (۶) و صریحاً اعلام می کند که: «آنکه دنیا را برای آخرت و یا آخرت را برای دنیایش ترک کند؛ از جرگه مسلمین خارج است» (۷) اسلام بر خلاف کمونیستها که زندگی و همه چیز را در اقتصاد خلاصه می کنند و یا کسانی که با ماسک از تلاش در امر معاش، خود را سر بار جامعه می سازند؛ معتقد است، در عین آنکه بدست آوردن مال حلال، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است (۸) و کسانی که با داشتن آب و خاک و ذخائر طبیعی؛ فقیر و در یوزه اند؛ از رحمت خدا بدورند، (۹) چنانچه تمام هدف آنها خوردن، خواب و خشم و شهوت باشد؛ حیوانی بیش نیستند و از زندگی انسانی بهره کافی نخواهند داشت (۱۰) اسلام بر خلاف کسانی که کارشان نو نگذاری و اداره امور و ملکات را به قبصر؛ و اداره امور عبادی و مراسم مذهبی را به پاپ برگذار می کنند؛ پیامبران و امامان

زندگی مادی را رونق بیشتری دهد، و مسلمین را از دیو زگی و توسری خوری ملل دیگر بیرون آورده عزت و آزادی شان را تضمین می نماید (۱)

اسلام؛ برخلاف کسانی که زیر بنای زندگی را غریزه جنسی می دانند (مانند فروید و پیروانش) و یا مانند کشیوها؛ جو کیهان؛ در اویش و برهنهها که آنرا عملی پلید و حیوانی می انگارند، ازدواج را از سنن پسندیده اسلام (۲) و از عوامل خوشبختی و سعادت آدمی می دانند (۳) و کامیابی بی حساب از این غریزه را تجاوز به حریم عدالت و انسانیت به شمار می آورد (۴)

اسلام؛ برخلاف مردمی که مظاهر زندگی را پلید می دانند و یا به جز آن؛ به چیز دیگری نمی اندیشند؛ بطور قاطع دستور می دهد: «بوسیله آنچه که خدایت داده سرای آخرت را بجوی و نصیبت را از زندگی این جهان فراموش مکن» (۵) «چه کسی زینتها و لذات

- ۱- ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا (نساء آیه ۱۳۱) - و اعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدو الله وعدوكم (انفال آیه ۶۰) - والله العزة و لرسوله وللمؤمنين (مناقون آیه ۸)
- ۲- النكاح من مستى فمن رغب عنه فقد رغب عن سنتي (مستدرک الوسائل ج ۲ ص ۵۳۱)
- ۳- من سعادة المرء المرأة الصالحة والمسكن الواسع والمركب الیهی والولد الصالح (مکارم الاخلاق ص ۶۵)
- ۴- فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون (مؤمنون آیه ۷)
- ۵- وابتغ فيما آتاك الله الدار الاخرة ولا تنس نصيبك من الدنيا (قصص آیه ۷۷)
- ۶- قل من حرم زينة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق (اعراف آیه ۳۰)
- ۷- ليس من امن ترك دنياه لاخرته ولا اخرته لدنياه (وسائل ج ۴ ص ۱۰۶)
- ۸- طلب الحلال فريضة على كل مسلم ومسلمة (بحار ج ۲۳ ص ۶)
- ۹- من وجد ماء و تراباً ثم افتقر فابعده الله (بحار ج ۲۳ ص ۱۹)
- ۱۰- من لم ير الله عزوجل عليه نعمة الا في مطعم او مشرب او ملبس فقد قصر عمله و دناغدا به (سفينة

البحار ج ۱ ص ۴۶۴)

حاکمی دادگر، زمامداری دادگستر، بوده، در کتاب نهج البلاغه درباره همه شئون زندگی سخن گفته و مخصوصاً در فرمانیکه برای نامزد زمامداری مصر صادر فرموده و وظائف همه افراد بشر را در پستها و طبقات مختلف از فرمانروا و قاضی و کارگر و کشاورز گرفته تا وظیفه‌ای که والی و مردم نسبت به کفار ذمی بهمه دارند؛ بطور دقیق و ارزنده بیان فرموده است.

همه جانبه بودن و تعادل تعالیم عالیة اسلام یکی از عوامل جاودانگی این آئین و مملکت میانه‌روی و وسط بودن این امت است (۲)
 رمزهای دیگر جاودانگی اسلام را در شماره‌های آینده توضیح خواهیم داد.

و رهبران مذهبی را با در دست داشتن برنامه‌های آسمانی؛ رهبران اعتقادی؛ فکری؛ اجتماعی؛ حقوقی، اخلاقی و سیاسی جامعه می‌شناسد و اطاعت و فرمانبرداری آنان را بر همه واجب می‌داند (۱)
 و بطور کلی با مطالعه در قرآن و سنت و کتب فقهی و همچنین شرح زندگانی پیشوایان مذهبی این حقیقت بخوبی روشن می‌گردد که: چگونه اسلام؛ همه زوایای زندگی بشر را مورد توجه قرار داده و در هر مورد قوانین متناسب و معتدلی وضع کرده است که بردسی همه آنها نیازمند به تفصیل بیشتری است
 از باب نمونه علی بن ابیطالب علیه السلام در عین آنکه سر بازی فداکار، کارگری زحمتکش، سخنوری توانا، کشاورزی ماهر، زاهدی تلاشگر، عابدی دل‌باخته، آزاده‌ای افتاده،

حقوق متقابل

پیغمبر اکرم (ص) می‌فرماید:

يَلْزَمُ الْوَالِدِينَ مِنَ الْعُقُوقِ لَوْلَدِهِمَا مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ لَهُمَا مِنْ عُقُوقِهِمَا .

: همانطوری که فرزندان بر اثر ترك حقوق پدر و مادر مسئولند

پدران و مادران نیز در برابر ترك حقوق فرزندان مسئولیت دارند.

از کتاب اقوال الائمة

۱- لقد ارسلنا رسلنا بالبينات وانزلنا معهم الكتاب والميزان ليقوم الناس بالقسط (سورة الحديد آية ۲۵)
 اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم (نساء آية ۵۹) - مجاری الامور بيد العلماء (مکاسب شیخ، بحث ولایت فقیه ص ۱۵۳)

۲- وكذلك جعلناكم امة وسطا (بقره آية ۱۴۳)